

popravljanje na oko 250 mjesta. A to je ipak previše. To svakako obvezuje i pisce i lektore i korektore i urednike, da se istinski pobrinu, kako bi se taj broj ne samo prepolovio, nego i smanjio pet do deset puta. Time bi i novine u znatnoj mjeri pomogle njegovanju hrvatskoga književnog jezika, jer su one ipak najčitanije štivo suvremenoga čovjeka te znatno djeluju na oblikovanje njegove jezične svijesti.

Priznajem, u prvi mah me zaprepastio taj broj 250, u koji su doduše ubrojena i pogrešna rastavljanja riječi. Posegao sam za drugim dnevnikom, ali ni u njemu nije bilo ništa bolje. Treba dakle uprijeti svom snagom i na svima stranama! Jer kako je tek u pokrajini, ako je tako u glavnom gradu?

Lj. J.

OSVRT NA PRIJEVOD JEDNE PRIPOVIJETKE

Mnogi naši ljudi, kojima lingvistika nije struka, pa čak i oni, koji nisu polazili visoke škole, živo se zanimaju za jezična pitanja. Poznajem umirovljenog bankovnog činovnika, koji je pretplaćen na »Jezik«. Moj urar upitao me jednoć, što mislim o riječi »upošljavati«. Njemu se ta riječ ne sviđa. Rekao sam mu, da Pravopis dopušta taj izraz, jednako kao i izraz »zapošljavati«. »Ja bih rekao: uposlivati i zaposlivati«, odgovorio mi on. Napomenuo sam mu, da i Boranjć u svojem novijem izdanju Pravopisa daje prednost njegovim izrazima. Jedan pak građanin upitao me, što mislim o aoristima u noveli »Evelina« (James Joyce), objavljenoj u »Vjesniku« 10. I. 1954. Drugog dana pročitao sam tu novelu i našao, da se ne radi toliko o aoristima, koliko o imperfektima, koji su boli u oči moga znanca. Uvidio sam, da prevodilac neobično mnogo cijeni imperfekt, u čemu donekle ima i pravo, jer taj glagolski oblik u nekim slučajevima doista plastično izriče stanje i radnju, koja je duže trajala ili se ponavljala. Zar nisu klasični Šenoinj primjeri vrijednosti imperfekta? No uhu moga znanca ne zvu-

če lijepo oblici u prijevodu: Ona sjedaše kraj prozora... prolazaše malo ljudi... ona slušaše... u ulici se sve više smrkavaše... zar nakon svega... mogaše natrag? i t. d. Odgovorio sam mu, kako su kazali i naši gramatičari: U današnjem književnom jeziku imperfekt se rijetko ili nikako ne upotrebljava. Pisci se radije služe perfektom. Prema tome smijemo zaključiti, da se i naš prevodilac previše služio imperfektom.

Na pisanje ovog članka prisilile su me zapravo gramatičke i pravopisne pogreške (ne imperfekt), na koje sam naišao u tom prijevodu. Ni o njima ne bih možda ni pisao (s obzirom na to, da na korektore u uredništvima ne djeluju ni kritike *Jezika*), da je prevodilac ostao anonimn. No prijevod je potpisao jedan književnik.

Podimo dakle redom:

1. Prevodilac pogrešno upotrebljava akuzativ enklitičkog oblika zamjenice *ju* umjesto *je*: I sad ona nema nikoga tko bi ju branio... Frank će ju spasiti! Frank će ju primiti u naručje, objumiti je (ovdje je prevodilac naslutio pravilan oblik!) u rukama. On će ju spasiti.. I stane ju nagovarati da ide s njim. — Ima i pravilnih oblika: Ljudi će je tada poštivati... On je držaše za ruku... On je uvede u njih: on će je u njima udušiti.

2. »Pa ipak za sviju tih godina nije doznala ime onog svećenika kojega požutjela fotografija visi na zidu.« Zar nije bolje upotrebiti odnosnu zamjenicu *čija*, kad se odnosi na muško čeljade u jednini, t. j. čija požutjela fotografija visi na zidu, kad se već taj oblik u novije vrijeme često proteže i na imenice bilo kojega roda ili broja?

3. »Kadgod bi njezin otac nekomu pohodiocu pokazivao tu fotografiju, spomenuo bi...«. Otac ne bi spomenuo, da je svećenik u Melbournu *kadgod* (katkad), nego *kad bi god pokazivao tu fotografiju*. Drugo znači *kadgod*, a drugo *kad god*.

»Harvy je slao uvijek štogod je mogao.« Zar Harvy nije bio plemenit pa slao ne štogod (nešto), nego što je god mogao?

»Obećala je majci, da će kuću držati skupa doklegod može.« *God* je u vezi s *dokle* uvijek naglašeno i piše se samo *do* *kle* *god*.

Ipak ima i jedan pravilan oblik: »Tad ona mora hitro, što je *god* noge nose, otrčati iz kuće.«

4. *Kadkada* pišemo *katkada* zbog jednadžbenja suglasnika po zvučnosti.

5. »Davno bijaše to; ona i njezina braća i sestre su svi odrasli.«

Trebalo bi: *ona i njezina braća i sestre, svi su odrasli*. Enklitika se stavlja na drugo mjesto: *svi su odrasli*.

6. Prevodilac ne voli zarez. Ima mnoštvo složenih rečenica bez zareza, a ja ću navesti samo tri:

»Ona se sjeća kako je njezin otac nataknuo na glavu majčin šešir da bi se djeca smijala.«

»Pa ipak za sviju tih godina nije doznala ime onoga svećenika kojega požutjela fotografija visi na zidu iznad razbijenoga harmonijuma pokraj one slike u bojama na kojoj su prikazana navještenja blažene Margarete Marije Alacoque.«

»On je držaše za ruku i ona zna da joj on nešto kazuje.«

Zarez nije potreban u rečenici, kad se radi o istim subjektima pred sastavnim veznicima: »Kad je bila u zagušljivoj mračnoj sobi na drugoj strani trijema, i čula izvana tugaljivu talijansku ariju.«

U tako maloj pripovijeci zaista previše pogrešaka!

Stjepan Vlahović

UŠTIPCI

Na pročelju jedne velike naše tvornice već nekoliko godina udara u oči golem natpis: »Tvornica *tjestenina*.«

Tjestenina je zbirna imenica, koja sama označuje sve raznolike vrste te izradbe, a svaka vrsta, s obzirom na debljinu, duljinu, šupljikavost i kvalitetu materijala od koga se izrađuje, ima svoj posebni naziv (nažalost još uvijek, uglavnom, talijanski). Imenica *tjestenina* ne podnosi pluralni oblik, kao što ga ne podnose ni mnoge druge naše zbirne imenice, na pr. *trava*, *žito*, *povrće*.

Kazat ćemo: *kosim travu* (iako *kosimo* na livadi i djetelinu i ljulj i piriku i sl.), *sijemo žito*, bez obzira, je li to pšenica, zob, ječam, raž; u vrtu *uzgajamo povrće*, a tu je i kupus i blitva i špinat i salata. Doduše neke zbirne imenice imaju i množinu, na pr. *ljekovite trave*, ali do toga se stupnja imenica *tjestenina* još nije dovinula.

I zato bi trebalo da tvornica, o kojoj je riječ, što prije izmijeni nepravilni natpis u pravilni: *Tvornica tjestenine*.

*

Na ulazu u gradski park postavljena je upadljiva ploča s ovim tekstom:

Sve nasade povjerava se građanstvu na čuvanje — »Slavinj«.

Kad se znade, tko to povjerava (potpisano je moralno lice, društvo za poljepšavanje grada »Slavinj«), ono »se« je pogrešno i suvišno. A moglo bi se reći i ovako: Svi se nasadi povjeravaju građanstvu na čuvanje. — Slavinj.

Društvo bi moralo paziti i na pravilnost i ljepotu hrvatskoga jezika barem toliko, koliko pazi na ljepotu gradskih nasada.

Jakov Tomasović